

ROZMAITOŚCI

W Sobotę

N^{ro.} 120.

10. Listopada 1821.

Wyciąg Spisu porządku nauk publicznych, które w Uniwersytecie Lwowskim ozdobionym Imieniem N. Cesarza Imć. *Franciszka I.* w roku szkolnym 1822 dawane będą.

(*Dokończenie.*)

NAUKI FILOZOFICZNE.

Rok pierwszy.

Filozofia teoryczna. Profess. P. Mikołaj Napadiewicz Doktor praw i filozofii. — Matematyka czysta. Profess. P. Franciszek Rodesch C. K. Radca, Doktor filozofii i Senior ~~fasultetu~~ filozoficznego. — Historia powszechna. Profess. P. Józef Mauss. Doktor filozofii i Członek korespondujący Towarzystwa uczonych w Krakowie. — Nauka Religii. Profess. JX. Grzegorz Jachymowicz, Doktor Teologii. — Nauka języka Greckiego. Profess. P. Ignacy Pollak, Doktor filozofii.

Rok drugi.

Fizyka i Matematyka zastosowana. Prof. P. Antoni Gloisner, Doktor filozofii. — Filozofia praktyczna. Prof. P. Mikołaj Napadiewicz. — Historia powszechna. Prof. P. Józef Mauss. — Nauka Religii. Profess. JX. Grzegorz Jachymowicz. — Nauka języka greckiego. Prof. P. Ignacy Pollak.

Rok trzeci.

Początki o klassycznosci i zgłębianiu klassycznych pisarzy. Profess. P. Ignacy Pollak. — Nauka Religii. Profess. JX. Grzegorz Jachymowicz.

Dla przysłych słuchaczy prawa.

Historia Państwa Austriackiego Prpfess. P. Józef Mauss.

Dla przysłych słuchaczy Medyki.

Historia powszechna rzeczy przyrodzonych. Profess. P. Franciszek Diewald, Doktor filozofii i Medycyny.

Dla przysłych słuchaczy Teologii i Medycyny.

Nauka języka Greckiego. Profess. Pan Ignacy Pollak.

NAUKI NADPORZĄDKOWE.

Dla Teologii.

O dyalektach spokrewnionych z językiem Hebrejskim mianowicie: o dyalektach języka: Arabskiego, Syryjskiego, Chaldejskiego. Exegetyka. Prof. JX. Marcin Barwiński.

Dla prawa i umiejętności politycznych.

W pierwszym półroczu, Nauki handlowe, w drugim prawo kupieckie i waxlowe. Prof. P. Józef Malisch, Doktor praw i Adwokat prowincyjny.

Dla nauki medyczney i chirurgicznej.

Okulistyka teoryczna, Prof. tymczasowy, P. Sławikowski, Doktor medycyny i okulista. — Okulistyka praktyczna przy chorych na oczy. Profess. P. Sławikowski iak wyżej. — Anatomia patologiczna. Profss. P. Józef Beres. — O ratowaniu na pozor umarłych. Prof. P. Zerdziński.

Dla cwiczeń anatomicznych w rozczłonkowaniu ciał trupich iest w gmachu Uniwersyteckim właściwa szkoła sekeyyna z anatomicznem Muzeum, która zostaje pod sterem Professora P. Beres i w pierwszym półroczu codziennie od 4 do 8 w wieczór odwiedzana byđ może przez słuchaczy roku pierwszego i drugiego, za kartami wstępniemi tegoż Professora.

Dla Filozofii.

Jeometrya, czyli ziemiomiernictwo prak-

tyczne, Profess. P. Franciszek Kodesch iak wyżey. — Estetyka. Profess. P. Ignacy Pollak. — Technologia, tudzież historia naturalna, w związku z gospodarstwem wieyskiem i leśnictwem. Profess. P. Franciszek Diewald. — O gospodarstwie wieyskiem naukowem. Profess. P. Michał Stecker, Doktor filozofii. — O budownictwie wyższego rzędu. Prof. P. Ignacy Chambréz. — Nauka lepszego wychowania. Profess. P. Ignacy Pollak. — Numizmatyka, tudzież Dyplomatyka i Heraldyka. Profess. P. Józef Mauss.

C. K. Biblioteka Uniwersytecka.

Ta dla czytelników otwarta iest codziennie w obu półroczach od godziny 9tey do 12 przed południem i od godziny 2 do 4 w zimowem, a od 3 do 5 w letniem półroczu, z południa.

Nadzor poruczony iest P. Karolowi Kölller, Bibliotekarzowi, i P. Janowi Kossowiczowi Kustoszowi.

Porządek nauk przy C. K. Akademii.

Rysunek. Nauczyciel P. Jozef Buisset. Język Francuzki. Nauczyciel P. Karol de Reiss.

Język Włoski. Nauczyciel P. Józef Schlik.

Tańce. Tancmistrz P. Antoni Pardini. Sermierstwo. Nauczyciel P. Marcin Mari.

Oprócz uczniów pobierających stypendya, wolno iest także innym z młodzieży odbierać w tych przedmiotach nauki, za złożeniem dwóch ZRyn. miesięcznie od każdego przedmiotu.

D o d a t e k.

Miłośnicy nauk, którzyby życzyli sobie Zbiory tutejszego Uniwersytetu oglądać, lub dokładniey poznać, mogą udać się:

Względem Biblioteki, do Bibliotekarza P. Köllera.

Względem Gabinetu naturalnego, do P. Prof. Diewald.

Względem Muzeum Anatomicznego, do P. Prof. Beres.

Względem gabinetu fizycznego i mechanicznego do P. Prof. Gloisner, a

Względem zbioru monet do P. Köllera Bibliotekarza.

Ci wszyscy poczytnią sobie za przyjemność w zadosyc uczynieniu żądaniom, i oznaczają stosowaną do oglądania porę.

O Termometrach.

Kiedy z oswieceniem wieku wszystko się doskonali, więc i w tey kolei iest wydoskonalenie Gorzelnictwa tak ważnego przedmiotu gospodarstwa w Galicyi. Różne Dzieła iakoto: Dawniejsze Hermsztada, nowo wydane niedawno w polskim języku dzieło Dunina, wiele osób zwróciły uwagę do wydoskonalenia sztuki palenia wódek; widzimy inż bardzo wiele po różnych gorzelniach zaprowadzonych nowych aparatów gorzelnianych iakoto: Dorna Pistoriusza, gdzie od razu odbierają za iednym pędzeniem szumową albo okowitą. Szczególniey ten, który przy takich aparatach bardzo kosztownych i skomplikowanych do kraju i Ludzi naszych niestosownych może mieć gorzałkę czystą, nieprzepsaloną i niesmierdzącą z korespondującą wydatkiem; w wielu mieyscach te aparaty tak bardzo kosztowne czyli przez niesposobność ludzi do tego, użytych, czyli też przez niedokładność w wykucy kasnia i redukcją na mniej skomplikowane, dowodzi to iednak że u nas niebrakuie na majątnych obywatelach, którzy na hazard nie żalują kosztów na zaprowadzenie tych nowo wynalezionych aparatów dotąd tylko Mieszermeryczyli ogrzywacze dające gorącą robotę na kocioł, przyspieszające pędzenie obok wydatku iako machiny symplifikowane mało kosztu wymagające, odpowiadają nadziei i zamiarowitych, którzy takowe Mieszermery zaprowadzili; ale winien iestem zwrócić uwagę wszystkich w gorzelniach robiących, że zadziwi się potrzeba przy tylu nowych dziełach wyszłych o gorzelniach, że dotąd każdy robiący w gorzelni niebierze za najpierwszą zasadę, ażeby w swojej gorzelni miał laskę termometrową półczwartą stopy wysoką, iako też Alkoholometr z Thermometrem w środku włożonym z dwoma skalami Richtera i Trallesa, a ci co warzą piwo, że niemają Sacharometrów. Te dwa instrumenta tak są potrzebne do gorzelni, że bez nich wcale wszystkie wydane książki są bez użytku, a bez tego trzeciego Instrumentu żaden browar obeysć się nie może. Ale niędosyc iest mieć po iednym bo iednen w gorzelni, lub browarze, drugi na przypadek stuczenia w pokoju czyli gabinetcie właściciela znajdować się powinien a tak w gorzelni wszystko zależy od temperatury w zacierze, i od temperatury w zadanu, daley wydatek w gorzelniach temi mosiężnemi probami których dotąd używano, kiedy te niemają termometrów, nie może być z pewnością determinowany, bo różnica temperatury robi od-

mienną próbę. Toż samo względem piwa. Jeżeli przed zalaniem brażka, czilli wywar ze siodu nie jest wygotowany do pewnego gradusu, który sam tylko Sacharometr może determinować, bo chcąc mieć iednakowey mocy i gatunku piwa, ponieważ z gorszego ięczmienia mniej można pociągnąć, a przeciwniey z lepszego więcej, więc gradus wywarzenia ieden tylko Sacharometr determinować może, chcąc stale mieć piwo iednakowey mocy, słowem mówiąc bez tych trzech instrumentów żeby się obłożyć nawet książkami, zawierającymi naydokładnieysze przepisy gorzelniarne i browarne, każdy bez tych instrumentów jest iak chodzący po ciemnym pokoju bez świecy. Naylepsze i naydoskonalsze tego gatunku instrumenta wychodzą dotąd w fabryce Berlin-skiej instrumentów hidrometrycznych u Graniego starszego. Nierobią ich nigdzie lepszych i doskonalszych, bo nawet roboty Mainsnera Aptekarza w Wiedniu w połowie niesą co do doskonałości do porównania, a pierwsze mają defekt, że niemają ciepłomierzów.

U Graniego w Berlinie kosztuje podług numeru iego katalogu: Nr. 74. mały termometer pokojowy Talery 4 pruskie Nr. 56. Termometra laskowe 3 1/2 stopy długie talerów 13 prus. Nro. 1. Alkoholometr na skale Richter'a i Trallesa talerów 11. Nr. 50 Sacharometr czyli proba do piwa talerów 8 prus. Ale te wszystkie instrumenta mają wewnątrz zamknięte ciepłomierze a przeto w każdej odmienney temperaturze przez łatwe wyrachowanie dają gradus. Niepotrzeba tutaj mylnie rozumieć, że ten, kto ma mały Thermometr pokojowy, może nim determinować temperaturę w kadzi zacierowey w gorzelni, bo taki Thermometr krótki determinuje tylko temperaturę powierzchowną w kadzi, która na wierzchu jest zawsze większa. Laską zaś thermometrową zanurza się do srodka płynu a zatem otrzymuje się temperaturę średnią między górną i dolną, to jest prawdziwą. Ale pomimo użyteczności tych wyżey wyrażonych instrumentów, iaka jest trudność sprowadzenia tychże ia doświadczyłem. Iednego albo dwa sprowadzać żaden księgarz ani też mający korespondencyą z Berlinem nie podeymie się — bo mu to żadnego nie robi zysku tylko koszta fałszywe na korespondencyą etc. a na swoje konto także księgarze nie sprowadzają, nieupatrując w tym korzyści.

Niżey podpisany dobrem swoim i kilku przyjaciół zajęty, przed kilku latami to jest w roku ieszcze 1817 był pierwszy, który takowych instrumentów pewną liczbę sprowadził

to jest razem za talerów 229 a do tego dodaje 66 procentu za korespondencyą pakowanie cło i t. d. co wynosi razem talerów 295 czyli blisko 39 procentu, mimo tego zapisujący Pan Wild nie chciałby być podobnego komis-su podjąć się dla tego, że w tym nieznalaziby był żadney dla siebie korzyści; to tedy zrobił tylko szczególnie przez przyiaźń dla mnie, wypada tedy tu nadtym zastanowić się, iakim sposobem możnaby zaopatrzyć wszystkich Włascicieli gorzelni w tak potrzebne i użyteczne narzędzia bez których niht wcale mający gorzelnie obeysć się nie może. Oto wypada, gdy pojedynczo takie instrumenta zapisywane być nie mogą, ponieważ żaden księgarz tego komisnu nie podiotby się, wypada tedy ażeby kilkunastu obywateliw to jest iak można naywięcey zapisywało się u tegoż P. Wilda a księgarza, który już z transportem takim jest oswoiony i który takowy transport dość znaczny dla mnie sprowadził z zupełną dokładnością, a tym sposobem wyż wspomniany P. Wild, będzie w sposobności zrobienia takiego transportu, znajdując dla siebie iakieżkolwiek wynagrodzenie, tudów korespondencyi i czasu. — Kiedy więc pojedyncze zapisywania niemogły mieć skutku, więc dla użyteczności wszystkich robiących w gorzelniach ten srodek iedyny podaje do opatrzenia się w tak potrzebne narzędzia, żeby każdy potrzebujący takowych zapisał się u Pan Wilda księgarza a jak gdy przecieź znaczna liczbę zapisujących mieć będzie, będzie w stanie tylu potrzebującym dogodzić a może z czasem zdeterminuje się i na własny rachunek instrumenta takowe sprowadzi. Powód do tego pisma mam z tą, że ustawnie widzący mnie takowe instrumenta i poznając tychże użyteczność żadaią ode mnie takowych zapisania. Czego ia prócz małej liczby przyjaciół, którym się wymówić nie mogłem podjąć się nie mogę, a tym sposobem przez mnie tutaj podany dogodziło by się całej Publiczności.

Można tutaj dodać, że wszyscy posiadacze gorzelni przez czas wyrobku cieszą się czasem mniemanemi wydatkami w gorzelni i przestają na szumie czyli perełkach zwyczajnych, które nieby mieć powinna gorzałka szumówka, albo też okowita do trzeciej wody rozebrana, lecz odmienna temperatura powietrza, odmienna woda, okazuje nayczęściej mylnosć takowey próby, kiedy na wiosnę gorzałka ta, która zdawała się trzymać próbę okazuje się być zupełnie nieprobą, nakoniec różne są sposoby, że słaba gorzałka okaże się być probną a lubo wiele jest jnato sekre-

tów niegodziwych i szalwirszych, lecz wiadomo jest, że to nawet najprosciejszy sposób, to jest dodawanie wiele stódu owsianego do srowcu, daie ten fałszywy szum czyli peretki, któremi właściciel gorzelni, lub kupiec łątwo może być osznkany. — Same tedy tylko alkoholumetry i to takie, która w sobie zawierają termometry czyli ciepłomierze mogą pomimo odmiennej temperatury dać pewny stopień inocy gorzałki, a kto w gorzelni robi bez alkoholumetrów ten równa się temu inubilerowi, złotnikowi lub wechlarzowi, któryby handlował temi towarami, niemając wagi ani szalek.

W. D.

Terazniejszy stan literatury Rossyjskiej.

Oto jest krótki rzut oka na terazniejszy stan literatury Rossyjskiej: żyjących pisarzy liczą 350; ze zmarliyni przed kilku laty 372. Osna część jest Duchownych, naywiększa atoli ze Szlachty. Do roku 1787 rachował Backmeister, w swoim Rossyjskim księgozbiornie blisko 4000 ksiąg napisanych w ięzyku Rossyjskim, a zatem prawie tyle, ile literatura Niemiecka dostarcza w jednym roku na iarmark. W naywiększej bibliotece Rossyjskiej złożoney z pierwopisów, którą jest owa Akademia Petersburskiej nauk i umiejętności, znaleziono w różnych latach do 3000 dzieł narodowych wytłoczonych, między któremi 105 romansów. Odtąd wzinogła się chęć pisania tak dalece, że już roku przeszłego wytłoczono 8000 dzieł w ięzyku Rossyjskim.

Przecież naywiększa część ich są przekłady z obcych ięzyków, których dostarczają uczeni i autorowie Rossyjscy, a z tych jest naywięcey takich, które należą do tak zwanej literatury piękney; szczegolniey zaś z tych mamy romanse i dzieła dramatyczne. Gazety i dzienniki tak Rossyjskie iak Niemieckie, wydane Petersburg, Moskwa, Ryga, Mitawa, Reval, Abo, Kazan i w. i. W Moskwie wychodzi także gazeta literacka w ięzyku Rossyjskim, a w Polskim w Wilnie. W całym Państwie jest 20 pism czasowych. Moskwa liczy 9 księgarni i 10 drukarni, Petersburg 17 księgarni i 15 drukarni; Wilno iedną księgarnię i 5 drukarnie, Ryga 2 księgarnie i 2 drukarnie, Reval 1 księgarnię i 2 drukarnie, Dorpat 1 księgarnię i 2 drukarni, Charków w tyleż. Jest także 8 czyli 9 ludwisarni na czcionki atoli na całe Państwo. Akademia Petersburška ma 300 uczniów immatrykulowanych, lecz uskarżają się,

że wielu wychodzi ztamtąd ieszcze w pobieranych naukach niedoyrzalych. Uniwersytety Wiłeński, Kazański, Charkowski, Moskiewski, w Abo, i Dorpacie liczą ogółem do 2000 uczniów, a zatem zbyt mało, by dostarczały liczbę potrzebną do obsadzenia służby cywilney, duchowney i pedagogiczney w Państwie mającym 50 milionów ludności.

Wiadomości Warszawskie. *)

(Z d. 18. Pazdziernika.) Pewny tutejszy Urzędnik miał przez nieiaki czas służącego, który się dobrze sprawiał, pokazało się nakoniec iż to była kobieta, badana dla czego tak dtugo udawała mężczyznę, wyznała iż przybyła ze wsi szukać chleba w stolicy, w którey (iakią zapewniono) uczciwym służącym płci męskiej lepiej się powodzi, niż kobietom, i z tey przyczyny ukrywała płeć swoią.

(Z d. 19. Pazdziernika.) Pan Serwaczynski dał nam trzy skrzypcowe koncerty, na drugim Publiczność była znacznie licznieyszą, a P. Serwaczynski okazał więcey mocy i czacia; nawet w wariacyiach Duranowskiego za drugim razem z większą łątwością wszelkie przewycięzał trudności. Trzeci koncert był co do Publiczności naylicznieyszy; czyi to istotay zaszczyt artystyce, gdy liczba słuchaczy na każdy raz wzrasta. Wykonanie koncertu Kreuzera było nader przyjemne, lecz iego piękna kompozycyia jest tylao na małą orkiestrę a do tego głosy rzniętych instrumentów niebyły podwoine; po każdym skóńczonym Solo, chude Tutti nie wiele odcieniowało Wirtuoza, przez co wielkiego skutku otrzymać nie było można. Tęż samę uwagę dołączyć wypada do sławnych z niesłychaney trudności wariacyy Lipińskiego, którym tylko trzy towarzyszą osoby. W tak obszerney sali, tak delikatna harmonia w nicość prawie się zamienia. Jednak wykonanie ich przez P. Serwaczynskiego było zdumiewające znaiących własność tego trudnego instrumentu. Przecież P. Serwaczynski nieniał sobie za ubliżenie wyznać skromnie, że ón tylko słabą jest hopią oryginalną. Ta skromność dowodzi, że P. Serwaczynski jest niepospolitym artystą. Jest nim bez wątpienia, przyznają mu to wszyscy prawdziwi znawcy. Niektórym zdawało się, że w spiewach czyniąc Portamento za wiele ięczy; lecz to jest rzecz łątwa do odięcia. Tak malenka skaza nie niszczy zalet całości.

Dziś umarł JW. Generał M o k r o n o w s k i.

(* Z Kurjera Warszawskiego.